

Հայերէն լեզուի հինգերորդ պահը

Ա. Համըն'ըր – Աς μετρήσουμε !

1 – մէկ [mèg]

2 – երկու [yergou]

3 – երեք [yereq]

4 – չորս [çors]

5 – հինգ [hink]

6 – վեց [vets]

7 – եօթը [yot'ı]

8 – ութը [ut'ı]

9 – ինը [imı]

10 – տասը [dası]

Η πληροφορία του πληθυντικού εκφράζεται σαφώς από τον αριθμό και έτσι δεν πρέπει να εμφανιστεί στο ουσιαστικό ξανά.

Πόσοι άνθρωποι είστε;

Քանի՞ հոգի էք: [qani hoki eq ?]

Είμαστε πέντε.

Հինգ հոգի ենք: [hink hoki enq]

Είδα τρία αγόρια και δύο κορίτσια στο δρόμο.

Փողոցը երեք տղայ եւ երկու աղջիկ տեսայ: [P'oghotsı yereq dıgha yev yergou aghçig desa.]

Բ. Տառեր – Γράμματα

*Σκοπός είναι 1. να βελτιώσετε την ανάγνωσή σας, 2. να μάθετε τους πιο απλούς όρους **μόνο**, 3. να συνειδητοποιήσετε επίσης ότι το αρμενικό λεξιλόγιο είναι και **σύστημα ριζών**. **Η κάθε μία σχεδόν τροποποιείται για να αποδώσει το ολόκληρο σύνολο ενός λεξικογραφικού/νοητικού πεδίου***

Κατά τη γνώμη μου, η εκμάθηση του λεξιλογίου γίνεται με κείμενα, με αφηγητικό πλαίσιο με σημασία και σπάνια με λίστα... Εννοείται ότι η εμπειρία της ζωντανής γλώσσας είναι το πιο καλό περιβάλλον της εκμάθησης μιας γλώσσας.

→ αυτά τα δύο γράμματα προφέρονται κατά τον ίδιο τρόπο στα δυτικά αρμενικά.

Բ, ր [p], րen

բազիւն ~ παγανιστικό τέμενος, բառ ~ λέξη, բելիւն ~ απαρέμφοτο του *σπάω*, բիրաւ ~ αγενής, χωρίς τρόπο, Բիւզանդիւն ~ Βυζάντιο, բիւզանդիւնիւն, Մեծն Բրիտանիա

Փ, փ, [pʰ], րիւր

փնտաւն ~ απαρέμφοτο του ψάχνω, փոխիւն ~ απαρέμφοτο του αλλάζω, փետաւ ~ γαμπρός, փաթիւն ~ χιονονιφάδα, փէշ ~ φούστα, փուլ ~ στάδιο (μιας εξέλιξης), փիւն ~ ελέφαντας, փիլիսոփաւ ~ φιλόσοφος, փիլիսոփայուիւն

Ֆ, ֆ, [f], ֆէ

ֆէգ, ֆրանսիերէն, ֆրանսա, ֆիւն, ֆուրաւ, ֆշաւ ~ σφυρίζω, ...

→ το **փ** και το **ֆ** σχετίζονται και τα δύο με δύο στάδια της προφοράς του ελληνικού **φ**. Το **ֆ** προστέθηκε αργά – τον 12^ο αιώνα – και είναι το τελευταίο γράμμα του αλφαβήτου.

→ αυτά τα δύο γράμματα προφέρονται κατά τον ίδιο τρόπο στα δυτικά αρμενικά.

Դ, դ, [t], տա

դրաւն ~ λεφτά, դրաւնաւուիւն ~ τράπεζα, դադարիւն ~ σταματάω, դիւնադար ~ κατάπαυση πυρός, դիւն ~ (μετάθεση) εναντίον, κατά + γ., դիւր ~ πρόσωπο, դիւն ~ (πρόθεση) σε, κατά + αιτ., προς, դիւր ~ γεγονός

Թ, թ, [tʰ], տ'ե

թաւարիւն ~ θέατρο, թիւն ~ αριθμός, թիւն ~ δηλητήριο, թուլ ~ σύκο, թերեւս ~ μήπως/ίσως, թիւն ~ τσάι, թագ ~ στέμμα, թագաւոր ~ βασιλιάς, թագուհի ~ βασίλισσα

Ιστορικά, το **թ** σχετίζεται με το αρχαίο **θ**, όπως το βλέπετε στις λέξεις թաւարիւն, Աթէւր, Թեսաւարիւն.

Տ, տ, [d], տիւն

տիւն ~ σπίτι (λατ. domus, ρωσ. дом), տեսիւն ~ βλέπω, հետաւորիւն, տեսութիւն ~ θεωρία, տնտեսութիւն ~ οικονομία

→ αυτά τα δύο γράμματα προφέρονται κατά τον ίδιο τρόπο στα δυτικά αρμενικά.

Գ, q, [k], kim

գին ~ τιμή, գնել, գնահատել, գինի ~ κρασί, գինետուն, գնդակ ~ σφαίρα, μπάλα, գնդակահար, գնացք ~ τραίνο, գիծ ~ γραμμή, գծել, գծագրորթիւն, գծագրել, գծագրիչ

Ք, p, [q], qe

քանալ, քալել, քանի՞, Քրիստոս, արքայիստացու, արքայ, արքայական, արքայապալան, քար, քարաշէն

Ιστορικά το **ք** σχετίζεται με το παλαιό **չ**.

→ αυτά τα δύο γράμματα προφέρονται κατά τον ίδιο τρόπο στα δυτικά αρμενικά.

Տ, g, [ts], tso

ցած ~ χαμηλός, ցածալ, ցեղ ~ φυλή, ցեղային, ցելս ~ λάσπη, ցեխոս, ցուրտ ~ κρύο, ցրտել, ցրտանալ, ցոյց ~ διαδήλωση, ցցնել ~ *απαρέμφοτο του δείχνω*, ցուցադրել, ցուցադրորթիւն, ժամացոյց ~ ρολόϊ

Զ, d, [ts], tsa

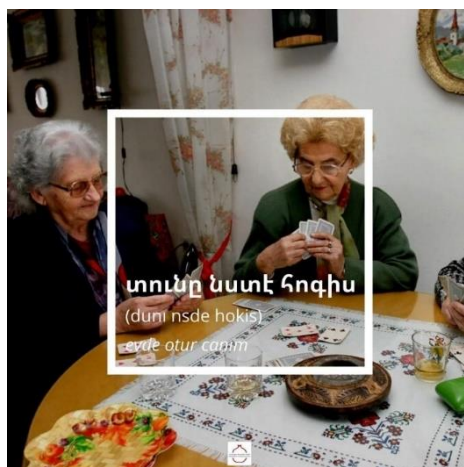
ձիւն ~ χιόνι, ձայն ~ φωνή, ձեռք ~ χέρι, ձեռագործ, ձեռագիր, ձի ~ άλογο, ձէթ ~ ελαιόλαδο, ձիթապտուղ, ձագ ~ yavru, ձագուկ, ձախ ~ αριστερά, ձախողիլ, ձախողորթիւն, ձուկ ~ ψάρι

Գ. Հրանայական – προστακτική

սորվիլ

սորվէ՛ → μάθε !

սորվեցէ՛ք → μάθετε !

Տուներ նստէ՛:

Դասը սորվէ՛:

Հիմա հայերէն խօսէ՛:

Ուշ է: Պատկեցէ՛ք:

Հիմա դպրոց կ'երթանք: Պատրաստուեցէ՛ք:

Եկեղեցի՛ կ'երթաք: Ծնորհրով հագուեցէ՛ք:

Բառապաշար՝

նստիլ ~ *απαρέμφατο του κάθομαι* [nisdil]

դաս ~ *μάθημα* [tas]

պատկիլ ~ *απαρέμφατο του ζαπλώνω* [bar'gil]

դպրոց ~ *σχολείο* [tibrots]

պատրաստ ~ *έτοιμος* [badrasd]

պատրաստել ~ *απαρέμφατο του ετοιμάζω* [badrasdel]

պատրաստուիլ ~ *απαρέμφατο του ετοιμάζομαι* [badrasdvil]

հագուստ ~ *ρούχο* [hakousd]

հագցնել ~ *απαρέμφατο του ντόνω* [haktsnel]

հագուիլ ~ *απαρέμφατο του ντόνομαι* [hakvil]

Գ. Διάλογος – Երկխոսություն

Բարի լոյս, ինչպէ՛ս էք:

- Բարի լոյս, աղէկ եմ: Դո՛ւն ինչպէ՛ս ես:

Աղէկ եմ... Ծնորհակալ եմ:

- Ի՞նչ կ'ընես կոր:

Միւս օր Պէյրուիթ կը թռչիմ: Ծամպրուկս կը լեցնեմ:

- Հոն ո՛ր կը մնաս:

Մեծ մօրս քովը կը մնամ: Պզտիկ յարկաբաժին ունի: Պուրճ Համուտի կեդրոնին մէջ կը գտնուի: Յարմար է ինձի համար: Պզտիկ ննջասենեակս մը ինձի համար կը պահէ:

- Իսկ՝ ինք ինչպէ՛ս է:

Հիմա լաւ է: Կամաց-կամաց իր առողջութիւնը կը լաւանայ:

- Իրեն բարեւ ըսէ՛, խնդրեմ:

Հարկաւ, ձեզի համար կը բարեւեմ:

Բառապաշար՝

վաղը ~ αύριο [vaghɪ] / միւս օր ~ μεθαύριο [müsor]

Պուրճ Համուտ ~ Պէյրուրի հայաբնակ թաղամաս

յարկարաժին ~ διαμέρισμα [hargarajin]

գունել ~ *απαρέμφο* του *βρίσκω* [kidnel]

գունուիլ ~ *απαρέμφο* του *βρίσκομαι* [kidnvil]

ընվ ~ (μετάθεση + γενική) στο σπίτι / κοντά [qov]

համար ~ (μετάθεση + δοτική) για [hamar]

Ե. Προσωπικές αντωνυμίες - Οργανική πτώση

Ονομαστική → Οργανική

ես → **ինձնով** [intzmov]

դու → **քեզով** [qezmov]

ա՛ն → **անով** [anov]

մենք → **մեզով** [mezmov]

դուք → **ձեզով** [tsezmov]

անոնք → **անոնցով** [anontsmov]

ն՛վ → **որո՛վ**

ի՞նչ → **ինչո՛վ**

Ինչո՛վ է այս կարկանդակը:

- Իսնձորով եւ չամիչով:

Շորդայով չէ՞:

- Չէ, շորդայ չեմ սիրեր: Պտուղ կը նախընտրեմ:

Ինչո՞վ կը պատրաստես:

- Ինչո՞վ, ինչո՞վ... Ձեռքերովս եւ սիրտովս...

Բառապաշար՝

կարկանդակ ~ [gargantag] κέικ

չամիչ ~ [çamiç] σταφίδα

խնձոր ~ [khntso] μήλο

պտուղ ~ [bdugh] φρούτα

ձեռք ~ [tser'q] χέρι

սիրտ ~ [sird] καρδιά

2. Προσωπικές αντωνυμίες στη γενική

Ονομαστική → Γενική

ես → **իմ ...-ս** [im ... -s]

դու → **քու -դ** [qu ... -t]

ա՛ն → **անոր ...-ը** [anor ... -i]

մե՛ք → **մեր ...-ը** [mer ... - i]

դուք → **ձեր ...-ը** [tser ... - i]

անո՛նք → **անոնց ...-ը** [anonts ... - i]

ո՞վ [ov ?] → **որո՞ւն** [vorun ?]

ի՞նչ [inç ?] → **ինչի՞** [inçi ?]

Ո՛ր կը մնաս: [Ur gi minas ?]

Որո՞ւն քովը կը մնաս:

Մեծ մօրս քովը կը մնամ:

Իր քովը կը մնամ:

Որո՞ւն է յարկաբառինը: - Մեծ մօրս կը պատկանի:

Որո՞ւն մեծ մայրն է: - Իմ մեծ մայրս է: Մօրս մայրն է:

Սա ինչի՞ համ է: Պարզապէս խնձորի համ է:

Ը. Κείμενα – Φρονηματάκια

Անին հիմա դպրոց կ'երթայ: Այսօր վեց տարեկան է: Գրել-կարդալ կը սորվի: Արդէն բաւական լաւ գիտէ:

Հայերէնի դասը դիւրին է: Անին իր մամային հետ միշտ հայերէն կը խօսի: Փրանսերէնի դասն ալ դիւրին է: Իր հօրը հետ միշտ ֆրանսերէն կը խօսի: Բայց ուսողութեան դասը աւելի հետաքրքրական է: Ասի նովնոր բան է:

Արամը դպրոցը չի սիրեր: Սիրով հոն չ'երթար: Դասերով չի հետաքրքրուիր: Թիւերը կ'ատէ: Օտար լեզուներ չ'ուզեր սորվի: Պատմութեան դասը ձանձրացուցիչ կը գտնէ: Գրել-կարդալ շատ դիւրին էր սորվի: Արամը կ'ուզէ միայն իր խաղալիքներով զբաղիլ եւ երազել: Միայն հայերէնի պարոնը զինք կը հետաքրքրէ: Տարօրինակ պատմութիւններ, երգեր եւ քերթուածներ աշակերտներուն համար կը պատրաստէ: Բայց Պարոն Հայկ քիչ կը տեսնեն: Շարաթ միայն հինգ անգամ:

Բառապաշար՝

բաւական ~ αρκετός

տարեկան → Մանչս **21 տարեան է**, իսկ՝ աղջիս 15 տարեան է: Կամաց-ամաց կը մեծնան:

կարդալ ~ *απαρέμφατο του διαβάζω*

միշտ ~ πάντα

արդէն ~ κιάλας

հետաքրքրուիլ ~ απαρέμφατο του *ενδιαφέρομαι*

հետաքրքրուական ~ ενδιαφέρον ≠ ձանձրացուցիչ

հետաքրքրել ~ απαρέμφατο του *ενδιαφέρω*

նոր ~ καινούργιος

նրբ-նրբ ~ πολύ καινούργιος [yeryeni]

սիրել ~ απαρέμφατο του *αγαπώ* ≠ *սυνη*

խաղալիք ~ παιχνίδι [toy, jouet]

գրադիլ ~ απαρέμφατο του *ασχολούμαι*

երագել ~ απαρέμφατο του *ονειρεύομαι*

պատմութիւն ~ ιστορία

երգ ~ τραγούδι

քերթուած ~ ποίημα

աշակերտ ~ μαθητής

քիչ ~ λίγο ≠ շատ

անգամ ~ φορά

Թ. Δοτική και Γενική Ουσιαστικών με κατάληξη **-ութիւն**

պատմութիւն [badmutyun] → պատմութեան [badmutyan]

պատմութիւններ [badmutyunner] → պատմութեանց [badmutyants]

Պատմութեան դասը միայն երկու ժամ կը տեւէ:

Պատմութեան գիրքերը ձանձրացուցիչ են:

Գրականութեան աշխարհը անհուն է:

Չանագան տեսութեանց միջեւ տպաւորիչ տարբերութիւններ կը տեսնենք:

Բառապաշար՝

պատմութիւն ~ ιστορία

գրականութիւն ~ λογοτεχνία

տեսութիւն ~ θεωρία

տարբերութիւն ~ διαφορά

տպաւորել, տպաւորութիւն, տպաւորիչ ~ εντυπωσιακός

միջեւ ~ (μετάθεση + γενική στα αρμενικά) ανάμεσα, μεταξύ

Ժ. Εργατική πτώση απαρεμφάτων

Στα αρμενικά, τα **ρήματα** μπορούν να λάβουν τη λειτουργία ουσιαστικών στη φράση.

Η εργατική των απαρεμφάτων έχει ως κατάληξη το **-ու**

Հայերէն երգեր լսել**ով** կ' ուզէ իր հայերէնը լաւացնել:

Միայն Պրն. Հայկին մտիկ ընել**ով** Արամը իր դասը կը սորվի: Տպաւորիչ մանչ է:

Ամէն օր քալել**ով** դպրոց կ' երթան:

Միշտ խաղալ**ով** ոչինչ չես սորվիր:

Բառապաշար՝

լաւացնել ~ *απαρέμφατο του βελτιώνω*

լսել ~ *απαρέμφατο του ακούω (χωρίς ιδιαίτερα προσοχή)*

մտիկ ընել ~ *απαρέμφατο του ακούω (με θέληση, επικέντρωση)*

մանչ ~ տղայ ~ պզտիկ ♂

Ի. Գրութիւն – Կείμεնո

Ամէն մարդ հայրիշխանութեան **դէմ** է:

Ամէն մարդ հայրիշխանութեան **դէմ** կը պայքարի:

Բայց այս պատմութիւնը **մինչեւ** այսօր կը տեւէ:

Տղամաղոց եւ կիներուն **միջեւ** հաւասարութիւն կա՞յ:

Լուրջ արդարութեան խնդիր է:

Աղջիկս կիներուն իրաւունքներուն **համար** կը պայքարի: Չոր օրինակ՝ ամսականներուն հաւասարութիւնը կը պահանջէ: Մաննիկը այս խնդիրը լուրջի կ'առնէ: Միայն տասնըհինգ տարեկան է բայց արդէն այս խնդրին **մասին** շատ գիտակից է:

Երիտասարդները անարդարութիւնը դիւրաւ չեն ընդունիր:

Յանախ կ' ուզեն աշխարհը փոխել եւ լաւացնել: Համբերութիւն չեն ըներ:

Անմիջապէս կ' ուզեն բարելաւումներ տեսնել:

Բառապաշար՝

Հայրիշխանութիւն ~ *պատրիարխիա* – **հաւասարութիւն** ~ *իսօտիտա*

արդարութիւն ~ *տարտարաւորութիւն* – **համբերութիւն** ~ *ստոյմոնի*

մէջ ~ մէսս / **միջեւ** ~ *անամեսս* (Որ մաթետե տիս զոօ լէճէիս մաճի.)

մինչեւ ~ *էօս / մէչրի* - **Մինչեւ հիմա հայրիշխանութիւնը մեր աշխարհը կը տիրէ:**